

SETBİR

SETBİR, 2017 yılını değerlendirdi...

SETBİR Yönetim Kurulu Başkanı Tarık TEZEL, 2017 yılı açısından sektörü değerlendirdi. Kendilerine verdikleri bilgiler için çok teşekkür ederiz.

SETBİR olarak 2017 yılı faaliyetleri açısından sektörü değerlendirebilir misiniz?

Türkiye'de 2016 yılında, inek-koyun-keçi-manda olmak üzere toplam 18,5 milyon ton çiğ süt üretilmişti. 2017 yılında toplam süt üretiminin, ESK regülasyonu kapsamında süt tozu üretimine giden yaklaşık 577.000 ton süt ile birlikte yine yaklaşık 18,5 milyon ton civarında olması öngörülmektedir.

2016 yılı boyunca 1,15 TL/lt olan çiğ süt referans fiyatı, 2017 yılında;

- ▼ 1 Ocak itibariyle % 5, 2 oranında artışla 1,21 TL/lt'ye,
- ▼ 1 Ağustos 2017 itibariyle % 7,4 artışla 1,30 TL'ye,
- ▼ 1 Ekim itibariyle % 7,6 artışla 1,40 TL'ye yükseltilmiştir.

Böylelikle çiğ süt fiyatlarında yıl içinde toplam % 21,7 oranında artış gerçekleşmiştir.

Diğer yandan, 2017 yılının başında bir ilk gerçekleştirilerek, düşük bir bazla da olsa taban (yağ ve protein) kalite değerleri ile belirlenmeye başlanmıştır. Umuyoruz ki; bundan sonraki safhada da dünyada gelişmiş süt üreticisi ülkelerde uygulanan modellerde olduğu gibi, kademeli olarak da olsa, örneğin, AB'deki taban kalite değerleri seviyesine yükseltilecektir.

Dış Ticaret Konusuna Değirirsek;

2016 yılında 2015 yılına göre bir miktar düzelen ihracat rakamları, 2017 yılında daha da artış göstermiştir. 2017 yılı ilk 10 ayında 166 bin ton süt ve süt ürünleri ihracatı gerçekleştirilirken, 15 bin ton ithalat gerçekleştirilmiştir. 2016 yılının aynı döneminin (ilk 10 ayında) süt ürünleri ihracatımız 148 bin ton, ithalatımız ise 22.568 ton olmuştur. Parasal değeri olarak bakıldığında ise 2017 yılı ilk 10 ayında yaklaşık 289 milyon dolarlık ihracat, 63 milyon dolarlık ithalat yapılmıştır.

İhracattaki artış ve ithalattaki azalmanın hangi maddelerden kaynaklandığına bakacak olursak, 2017 yılı ilk 10 ayında 2016 yılının aynı dönemine göre peyniraltı suyu ihracatında yaklaşık 10 bin tonluk bir artış olduğu; tereyağı ithalatında ise bir önceki yılın aynı dönemine göre 5 bin tonluk azalma olduğu görülmektedir. Ayrıca diğer peynirlerin ithalatında da bir önceki yılın aynı dönemine göre 2 bin tonluk azalma görülmektedir.

Yurtiçi Pazarda ise...

Et ve Süt Kurumu, süt sektörüne müdahale görevini 2017 yılında

da devam ettirmiştir. 2017 yılında Et ve Süt Kurumu tarafından müdahale amaçlı süttozuna dönüştürülen süt miktarı 577 bin ton olmuştur.

SETBİR olarak desteklediğimiz bu uygulamanın tam bir müdahale haline gelebilmesi için sütün bol olduğu dönemlerde piyasadan süt alınıp süttozu yaptırılması, sütün azaldığı sonbahar aylarından itibaren ise bu süttozunun müdahale kapsamında piyasaya verilmesi prensibi ile regülasyonun amacına ulaşacağını değerlendirmekteyiz. Ancak bunun ötesinde gerek üretici gerekse sanayi işletmelerini rahatlatarak ESK'nun üzerindeki yükleri ortadan kaldırabilecek daha pratik bir yöntemi önermekteyiz.

Bu kapsamda ESK, müdahale sisteminin gücünü oluşturan süt tozu üretimi için müracaat eden üreticilerin, sütlerini doğrudan süt tozu üretimine yöneltmeden önce, alıcılara duyurarak, belki de hiç toz üretmeden ihtiyaç sahibi alıcılara yönlennesini sağlayabilir.

Süt tozunu ihale ile satmak, en son ve iç piyasaya etki etmeyecek şekilde başvurulması gereken yöntem olmalıdır. Normal şartlarda, ESK (Et ve Süt Kurumu), USK (Ulusal Süt Konseyi) tarafından belirlenen hedef süt fiyatını gerçekleştirecek süt tozu ve tereyağı fiyatını ilan ederek, ihtiyaç sahiplerine ihalesiz olarak 01 Ağustos tarihinden itibaren satmaya başlamalıdır (İhale zorunluluğunu aşmak için süt tozunu üretmeye talip olan firmalara ürünü sezon sonuna kadar stoklayıp, Bakanlığın ilan ettiği fiyattan satmaya zorunluluk getirerek, Bakanlık hiç stoklama ve kalite sıkıntıları ile karşılaşmadan bu süreci yönetebilir).

Dönem sonunda bitirilemeyen stoklar ESK'ya fatura edilerek yapılacak ihaleyi alanlara yurtdışı satış mecburiyeti ile teslim edilebilir. Diğer yandan bu sistemi desteklemek üzere, süt destekleme primlerinin hedeflenen üretici fiyatı gerçekleşirken, üretici maliyetlerinde meydana gelebilecek bir artışı karşılamak için kullanılması ve fiyatlara baskı oluşturmamasının önlenmesi de önemli bir araç olacaktır. (Böylelikle; verimin yüksek, kaba yem maliyetlerinin nispeten düşük olduğu mevsimlerde prim desteğini azaltıp, üreticinin maliyetlerinin arttığı dönemlerde primi artırarak üreticinin kazancı ve piyasadaki süt fiyatı istikrar altında tutulabilecektir.)

Kırmızı Et Üretimi...

Kırmızı et üretimi 2016 yılında bir önceki yıla göre % 2,07 oranında artış ile 1 milyon 173 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılının ilk üç çeyreğinde ise kırmızı et üretimi toplam 794,5 bin ton gerçekleşmiş olup, bir önceki yılın aynı dönemine göre %11,96 oranında bir azalma olduğu görülmektedir.

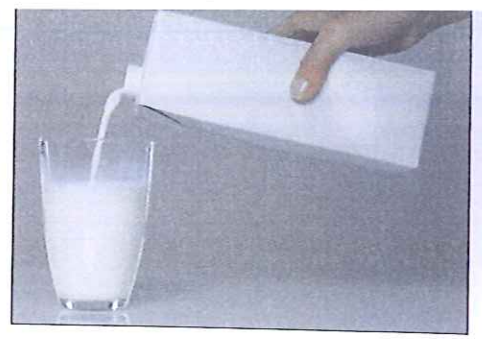
Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayınlanan Tüketici Fiyatları Endeksi'ne göre dana eti fiyatı, 2016 yılının 11 ayı ile 2016 yılının 11 ayı kıyaslandığında %8,73 oranında, koyun eti fiyatı ise %20,62 oranında artmıştır.

Besi Hayvancılığı...

2016 yılının sonunda Bakanlar Kurulu Kararı ile Et ve Süt Kurumu'nun 2017 yılı başından itibaren ithal edeceği canlı hayvan sayısı 500 bine yükseltilmişti. Ayrıca besilik sığır ve bazı sığırların gümrük vergisi özel sektör için %10'a indirilmişti. Ancak ithalatın kontrollü şekilde yapılabilmesi adına bu dönemde özel sektöre ithalat izni verilmedi ve bu görevi ESK devam ettirdi.

TÜİK verilerine göre; 2016 yılında 406 bin 909 baş besilik canlı hayvan ithal edilmişken, 2017 yılının 10 ayında 505 bin 445 baş besilik hayvan ithal edilmiştir. İthal edilen besilik canlı hayvanların ülkemizde 8 ay beslendikten sonra kesildiği değerlendirildiğinde, aslında yerli üretimimizin giderek azaldığı yani beslenecek buzağı sayımızın yeterli olmadığı değerlendirilmektedir.

Türkiye'de kırmızı et üretimini ve tüketimini artırmak için öne

çıkan sorunların başında, girdi temini ve tedarik konusu gelmektedir. Yapılan çalışmalarda besi girdi maliyetlerinin temelde besi hayvanı materyali (girdi masraflarındaki payı %50-60), yem giderleri (girdi masraflarındaki payı %25-40) ve girdi masraflarındaki payı %5-15 olan diğer giderlerden (işçilik, kredi faizi, ilaç, veteriner, vs.) oluştuğu görülmektedir.

29 Temmuz 2017 tarihinde yayınlanan "Canlı Hayvan ve Et İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanması Hakkında Karar" ile Et ve Süt Kurumu'nun 2018 yılı sonuna kadar belli kotalar ile canlı hayvan ve et getirilmesi kararlaştırılmıştır.

Yukarıda yayınlanan karara istinaden ise, Ağustos ayında Et ve Süt Kurumu'nun yayınladığı bir duyuru ve Bakanlığın oluru ile özel sektörün besilik ithalatı yapmasının önü açılmıştır. SETBİR'in 2017 yılı önerileri içerisinde yer alan bu uygulamanın Bakanlığımız tarafından dikkate alınması bizler için sevindirici olmuştur. Ancak 500 baş ve üstü kapasiteye sahip işletmelerin kapasitelerinin yarısı kadar miktarda Güney Amerika Ülkelerinden ithalat gerçekleştirilebilecekleri şartı yine istenen vasıf ve miktarda hayvan temininin önünü tıkamaktadır.

7 Ekim 2017 tarihinde ise Sığır Eti İthalatında Sağlık ve Teknik Şartların Belirlenmesine İlişkin Tebliğ yayınlanmıştır. Anılan tebliğde özel sektörün karkas et ithalatına ilişkin kuralların yer alması üzerine Bakanlığın kamuoyuna yapmış olduğu açıklamada, karkas et ithalat yetkisinin halen Et ve Süt Kurumu'nda olduğu belirtilmiştir.

Ekim ayında halkın ucuz et tüketmesini sağlamak adına Et ve Süt Kurumu ithal

ettiği kesimlik hayvanlardan veya açılmış olduğu fiyattan yerli hayvanları alıp, keserek; ihale usulü ile belirlenen Türkiye'nin bütün illerinde satış noktası bulunan ulusal iki market zincirlerinde kıyma ve kuşbaşı satışı başlatılmıştır. Aslında bu çalışmadaki öncelikli hedef, uygun fiyatlı kırmızı etin, en geniş tüketici kitlesine ulaştırılmasıdır.

Üretim ve Tüketim/ Arz ve Talep Hakkında...

Halkımızın en kaliteli ve en hesaplı hayvansal protein kaynağı ile beslenmesini sağlamalı ve bunu sürdürebilmeliyiz. Aslında ucuz et satışı bu açıdan değerlendirildiğinde olumlu bir yaklaşımdır. Ancak öncelikle yapılması gereken, fiyat istikrarı ile arz-talep dengesini sürdürülebilir bir yapıya kavuşturmaktır.

Bununla birlikte sütte uygulanan regülasyon sisteminin süt ve ürünleri ile sınırlı kalmayıp, şartların eş zamanlı gözlemlenmesi ile et ve yem hammaddeleri için de uygulamaya alınmasının, değer zincirine ciddi denge sağlayacağıni öngörüyoruz.

Et üretimini arttırmanın, et fiyatını düşürmenin ve çiftçiyi besicilikten kazandırmaya hale getirmenin en öncelikli yolu etçi ırkı ve kombine ırklarla besi yapmalarını sağlamaktır.

Türkiye'de mevcut duruma bakıldığında, sığır besisi, yılda bir en fazla iki dönem yapılmaktadır. Ancak Türkiye'nin kırmızı ette arz yetersizliği vardır. Bu sonucun ortaya çıkmasında 3 önemli sorun sırasıyla; sürülerde gebelik oranı ve döleriminin düşüklüğü, özellikle buzağı ölümleri ve hastalık nedenleriyle yaşanan kayıplar, etçi ve kombine ırk hayvan sayısının azlığıdır. Bu üç önemli sorun, Türkiye'nin kasaplık gücünü sığırdan %28'den %23,8'e, küçükbaş hayvanlarda ise %43'ten %16'ya düşürmüştür.

Dolayısı ile büyükbaş hayvan varlığımız sütçü tip genetik yapıya sahiptir ve et verimi düşüktür; etçi ve kombine ırkların da varlığının artırılması, buzağılama sıklığı yanında buzağı ölümlerinin azaltılması yoluyla besilik materyal arzının artırılması, yem üretiminin artırılarak maliyetlerinin düşürülmesi, hayvan

hastalıkları ile etkin mücadele kesimlik hayvan arzını arttıracak ve piyasada fiyat istikrarının kurulması ve korunmasına yardımcı olacaktır. Yani bütün bu tüketimde daralma, rekabette sorunlar, yüksek maliyetlere rağmen, daha çok süt, daha çok et üretmeli, sağlıklı nesiller için daha çok et, daha çok et, daha çok hayvansal protein tüketmeliyiz. Ayrıca organize tarımsal faaliyetin küçük ve yerel üretici için de gelir artışı sağlayıp refah kaynağı olacağına, böylelikle köyden kente göç ihtiyacının ortadan kalkacağına inanıyoruz.

Belfast Süt Zirvesi'ni nasıl değerlendiriyorsunuz?

IDF toplantıları, genellikle bağlayıcı olmayan ve süt sektörüne yönelik uluslararası güncel konjonktürü özetleyen zirvelerdir. Dünya artık hayvancılıkta da süt sektöründe de çok küçülmüştür. Hemen hemen tüm ülkeler eş zamanlı benzer sorunları birlikte yaşamaktadırlar. Sektördeki şartların daha iyiye doğru ilerleyeceğini umduğumuz bir dönemde, 2019 yılında zirve Türkiye'de gerçekleştirilecektir. Asıl yorum ve değerlendirmeler ülkemizin ev sahibi olacağı bu toplantıda ortaya çıkacaktır.

SETBİR'in gelecek dönem hedefleri nelerdir?

Tarım sektöründe kısa dönemli arz-talep dengesizliklerinin orta vadede giderilebilmesi için orta vadeli bir perspektifle işleyen tarım politikalarına ihtiyacımız var. Sütün ve etin daha hesaplı ve daha bol tüketilmesini sağlamak, bu ihtiyacın yeteri kadar ve hedeflenen tüketici fiyatlarını destekleyecek maliyetle üretebilmek ve üreticilerimizin bu üretimi sürdürebilecekleri, bir yandan da kendilerini geliştirerek, kalite ve miktarını arttırabilecekleri çalışmaların yapılması na ihtiyaç duyulmaktadır.

Et ve süt sektörlerimizin, uluslararası standartları yakalaması, kalite ve verimlilikte rekabet gücünü artırması, halkımızın et ve süt kaynaklı hayvansal protein tüketiminin ideal seviyeye taşınması temel hedefimizdir.

Vermiş olduğunuz bilgiler için çok teşekkür ederiz.